

Leesverslag Zo is hij (Vonne van der Meer)

Monique Vulto

© havovwo.nl (juni 2003)

Titel: Zo is hij
Auteur: Vonne van der Meer
Plaats van uitgave: Amsterdam
Jaar van uitgave: 1992 (tweede druk)

Motivatie van mijn boekkeuze.

Op het moment zijn de boeken van Vonne van der Meer erg populair. Zo ook bij mijn moeder. Na ieder gelezen boek zegt zij dan ook weer: "Goh, wat grappig bedacht!". Aangezien ik nog nooit iets van deze schrijfster had gelezen, vond ik het de hoogste tijd worden om daar verandering in te brengen. Uit een hele reeks boeken van Vonne van der Meer is *Zo is hij* eruit komen rollen als boek voor mijn lijst.

Korte weergave van de inhoud.

Lucas Vlieger is 46 jaar en heeft sinds kort een verhouding met Martine, een acht jaar jongere vrouw. Dit laatste maakt hem erg onzeker.

Wanneer zij op een avond nog vóór het eten snel weg moet, omdat haar 'plotseling' een oude eetafspraak te binnen schiet, vraagt hij zich dan ook af of dit een slap excuus is om weg te komen, omdat hij haar heeft afgeschrikt.

Hij besluit om de onverwacht vrije avond door te brengen in het stameetcafé van hem en zijn vrienden. Hij stelt hen allen de vraag of zij, als er zoiets bestaat, hun 'Oordeel' zouden lezen. Dit Oordeel zou een soort rapport zijn van je uiterlijk én innerlijk. De meesten voelen hier niets voor, maar Lucas blijft twijfelen. Hij zit helemaal in gedachten verzonken en tekent, op een bierviltje, hoe hij zich de enveloppe, waarin zijn Oordeel zou zitten, voorstelt.

Die nacht wordt hij wakker van het geluid van de brievenbus. Hij heeft een enveloppe gekregen, het Oordeel. De enveloppe ziet er precies zo uit als op zijn tekening van de vorige avond en bevat de namen en geboortedata van hem en zijn ouders. Een raadsel.

Hij laat de enveloppe liggen tot de volgende dag, maar ook dán maakt hij hem niet open, omdat hij het zogenaamd te druk zou hebben. Zo gaat het dagenlang. Lucas gaat op vele fronten bij zichzelf na of hij zou moeten vrezen voor wat het Oordeel hem te vertellen heeft.

Ondertussen heeft de enveloppe echter geen goede invloed op hem. Hij trekt in de trein aan de noodrem, om de enveloppe onder de dikke mevrouw naast hem vandaan te kunnen halen, hij gaat op de krant, waarvoor hij werkt, tegen Jetta, zijn bazin, tekeer, omdat hij bang is dat zij de enveloppe zou lezen, en hij gooit zijn buurkinderen de tuin in, in de hoop eindelijk wat rust te krijgen.

Wanneer hij op een dag de enveloppe kwijt is hij haalt zijn huis overhoop en bedenkt hij zich dat de schoonmaakster hem misschien in handen heeft gehad. Mevrouw Brand herinnert zich inderdaad dat ze de enveloppe aan de kant heeft moeten leggen en is bang dat ze hem bij het oud papier heeft gedaan. Het oud papier is echter door zijn buurkinderen voor school opgehaald en inmiddels van daar al door een wagen naar een loods gebracht. Lucas breekt in in de loods, maar wordt gearresteerd. Hij komt eraf met een boete en zonder Oordeel. Deze blijkt echter gewoon in de keuken te liggen. Als hij zich er eindelijk toe heeft gezet de enveloppe open te maken, vindt hij geen pak papier, zoals verwacht, maar een identieke onbeschreven enveloppe. Hij heeft de moed echter alweer verloren, om ook deze open te maken.

Bij de buurtsuper komt hij de vriendin van een vriend tegen, een schrijfster. Tijdens hun praatje blijkt dat zij akelig goed zijn plannen kan voorspellen en 's avonds als zij elkaar ontmoeten in het zwembad, snapt Lucas eindelijk hoe het allemaal in elkaar zit.

De schrijfster heeft de enveloppe nagemaakt van de enveloppe, die hij op het bierviltje had getekend. De namen en data heeft zij echter verzonnen, evenals Lucas Vlieger zélf. Hij is slechts een personage uit haar boek en hij leeft zolang de lezer leest.

Leesverslag Zo is hij (Vonne van der Meer)

Monique Vulto

© havovwo.nl (juni 2003)

Als hij bedacht is, is het Oordeel ook niet meer van waarde, houdt hij zichzelf voor, maar wanneer zijn buurjongetje, Tim, met viltstift op de enveloppe tekent, blijkt dat deze hem toch niet helemaal koud laat en hij slaat Tim tegen de tafel.

Het wordt tijd dat er een einde komt aan deze waanzin. 's Avonds als Martine niet komt opdagen op hun afspraakje, voegt hij eindelijk de daad bij het woord. Het pak papier dat er in de enveloppe zit is onbeschreven! Hij zal het oordeel dus zelf moeten schrijven. ZO IS HIJ schrijft hij op de eerste bladzijde, en op de volgende: Voor Martine.

Mijn persoonlijke reactie.

Onderwerp

Het boek gaat over Lucas Vlieger. Omdat hij bang is voor wat hij zal lezen in het Oordeel bekijkt hij zichzelf op allerlei punten kritisch. Hierdoor 'leert' hij zichzelf onbewust heel goed kennen en weet hij eigenlijk de inhoud van het Oordeel al.

Ik vind het erg leuk om te lezen hoe Lucas zichzelf leert kennen. Bovendien is het erg verrassend aan het einde te merken dat het boek dat net is gelezen eigenlijk het oordeel is dat Lucas aan het einde gaat schrijven. Het boek heet *Zo is hij* en is ook opgedragen aan *Martine*.

Het Oordeel zélf zou ik persoonlijk echter niet zo interessant vinden. Aan de mensen om me heen merk ik voldoende hoe ze over me denken. Ik zou dit niet hoeven te horen van iets of iemand waar ik in principe niets mee te maken heb.

Gebeurtenissen

De belangrijkste gebeurtenis is hier vrij duidelijk: het krijgen van het Oordeel. Dit zet hem de rest van het boek aan om goed over zichzelf na te denken. Ná deze gebeurtenis spelen dan ook de gedachten de grootste rol.

Personages

Ik vind het vrij zwak van Lucas dat hij er zó lang over doet om het Oordeel te lezen. Ik denk dat ik zelf, zodra de enveloppe door de bus valt, zal kijken wat het over me te vertellen heeft. De hoofdpersoon wordt goed beschreven aan de hand van enkele in het verleden of heden gebeurde situaties en is dan ook levensecht. Wél is het vrij ongeloofwaardig dat Lucas denkt dat de enveloppe echt Het Oordeel bevat. Ook komt het een beetje uit de lucht vallen dat hij slechts een personage is. Terugkijkend zijn daar wel enkele vooruitwijzingen naar gemaakt, maar het blijft zeer onrealistisch.

Opbouw

Het verhaal bevat veel flash-backs, maar aangezien dit allemaal herinneringen van Lucas zijn, en je hem daarmee weer beter leert kennen, is het verhaal nog goed te volgen. Je moet echter wel steeds weer even omschakelen als je van de gedachtewereld naar de werkelijkheid terugkeert.

Het is redelijk frustrerend dat Lucas het openmaken van de enveloppe maar blijft uitstellen. Het verhaal is hier echter op gebaseerd, dus achteraf gezien is dit zeer acceptabel.

Taalgebruik

Het taalgebruik is heel bijdetijds en dus zeer goed te volgen. Op geen enkel moment is dit een probleem geweest. Dit past ook wel bij het verhaal, omdat dit zich in 1990 afspeelt en alleen tussen moderne personages.

Het feit dat de beschrijvingen (van zijn gedachten) de dialogen overheersen is ook heel toepasselijk. Het gaat immers om de zelfkennis die hij door het boek heen opdoet.

Verwachtingen.

Van tevoren had ik verwacht dat ik me helemaal dood zou lachen tijdens het lezen van het boek, maar het leuke van dit verhaal zit meer in de clou. Uiteindelijk blijkt het verhaal anders in elkaar te zitten dan verwacht.

Het feit dat de enveloppe eigenlijk geen inhoud heeft, maar toch zijn invloed heeft gehad, en de 'gevraagde' informatie (indirect) heeft verschaft is heel verrassend. Hiernaast is het natuurlijk ook heel leuk dat het boek een cyclische opbouw heeft: aan het einde van het boek lees je hoe het boek begint.

Leesverslag *Zo is hij* (Vonne van der Meer)

Monique Vulto

© havovwo.nl (juni 2003)

Thematiek.

Het hele boek draait om het leren kennen van Lucas Vlieger. De lezer leert hem kennen, doordat hij zichzelf aan een kritische blik onderwerpt en zichzelf leert kennen.

Deze kritische blik bekijkt hoe hij gehandeld heeft in verschillende situaties in het verleden. Het is dus functioneel om dit verhaal niet chronologisch te vertellen; van der Meer heeft dan ook voor het sujet gekozen.

Verder is de tekst niet-continu. Dit is ook niet nodig. Het zou onzinnig zijn om elke minuut van Lucas' dag te behandelen, het gaat immers alleen om de momenten, waarop hij zich iets bedenkt, waardoor hij weer een beter inzicht in zichzelf krijgt.

Met terugwerkende kracht zie je dat ook enkele 'rare' elementen uit het boek nuttig waren om te vermelden.

Blz. 34: "(...)zag hij dat de envelop op de wastafel stond. 'Alsof iemand 'm daar heeft neergezet,' mompelde hij, hij kon zich niet herinneren dat hij hem zelf had meegenomen."

Blz. 35: "Het was alsof een onzichtbare hand zijn vinger naar de kiesschijf leidde."

Blz. 58: "Aan iets nieuws bezig?' vroeg Hetty (...) De schrijfster glimlachte, niet naar Hetty maar naar *hem*. 'Ik geloof het wel.'"

Blz. 72: "Het verbaasde hem dat hij zich die zin nog herinnerde, alsof hij zijn potlood op een 'toverblok' had gezet (...)"

Blz. 116: "*De dood van een imker* – hij kon zich niet herinneren dat hij dat boek ooit gelezen had. Maar hoe wist hij dan zo precies waar het over ging?"

Deze fragmenten verwijzen stuk voor stuk naar de ontdekking die Lucas later doet: hij is slechts een personage, een marionet.

Tot slot verwijst ook de cyclische opbouw naar de thematiek. Als uiteindelijk blijkt dat je zojuist *Het Oordeel* hebt gelezen dat Lucas gaat schrijven kom je erachter wat hij over zichzelf heeft geleerd.

De thematiek in dit verhaal is volgens mij dan ook *het verwerven van zelfkennis*.

Economische en sociologische aspecten.

Wanneer je de achterflap van *Zo is hij* bekijkt vallen de eerste twee economische aspecten al direct op: er is een citaat uit een interview met T. van Deel van Trouw overgenomen, waarin deze roman helemaal wordt opgehemeld.

Alle literaire prijzen die door Vonne van der Meer zijn gewonnen worden in zes regels opgesomd.

Er zijn er echter méér economische en sociologische aspecten!

In 1999 had Arjan Visser van Trouw een interview met haar.

In april 2001 heeft Vonne van der Meer met *De Avondboot* op nummer 5 in de boeken top10 gestaan en in november 2002 zelfs op nummer 2 met *Het volgende seizoen*.

In september 2001 was er op Nederland 1 een special over Vonne van der Meer.

In maart 2002 was ze te gast bij 'Kortsluiting', een nieuwe late night show, op vrijdagavond.

In november 2002 was ze wéér te gast bij een programma op Nederland 1.

Het succes van andere boeken werkt door in de verkoopcijfers van *Zo is hij*. Toen zij met *Het limonadegevoel en andere verhalen* haar debuut maakte, won ze een hoop lezers voor zich. Deze lezers gaan ook andere boeken van haar lezen, waaronder deze roman.

Relatie literatuur en maatschappij.

Het is belangrijk om je fantasieën de ruimte te gunnen. Ze moeten niet verdrongen worden, omdat ze onmogelijk of onrealistisch zijn. De personages in van der Meers' boeken hebben vaak een rijke fantasie, die een grote rol speelt in de loop van het verhaal.

Zo laat Lucas in *Zo is hij* zijn verbeelding spreken over een Oordeel; wat is het, hoe werkt het, hoe zouden

Leesverslag Zo is hij (Vonne van der Meer)

Monique Vulto

© havovwo.nl (juni 2003)

---

mensen dat vinden? Wanneer Het Oordeel op zijn deurmat ligt fantaseert hij nog geruime tijd door over de inhoud ervan.

Ook de lezer krijgt volop de gelegenheid om zijn fantasie te gebruiken. Waar komt het Oordeel vandaan? En wat bevat de enveloppe? Lucas blijkt niet een echte persoon te zijn, zoals de lezer verwacht, maar een verzonnen personage. Aangezien dit in werkelijkheid niet mogelijk is, is hier ook enige fantasie vereist.

Verder snijdt Vonne van der Meer vaak maatschappelijke problemen aan, zoals de regelgeving rondom adoptie in *De reis naar het kind*.

Verhalenbundels bevatten meer persoonlijke problemen als ontrouw, het verlies van een dierbare, het verwerken van abortus of andere traumatische ervaringen.

In *Zo is hij* is het probleem eigenlijk de ouderdom: zowel een persoonlijk als maatschappelijk probleem. In andere culturen zie je dat oud wordt gezien als wijs en ervaren; oude mensen staan daar hoog aangeschreven. In de westerse cultuur worden oude mensen echter meer aan de kant geschoven. Op je 46ste ben je niet meer de frisse, sportieve jongen, die je ooit bent geweest. Het is logisch dat er vragen bij je opkomen. Ben je nog wel interessant voor het andere geslacht? Is je uiterlijk nog acceptabel?

Lucas is bang dat Martine hem te oud vindt en vraagt zich af of hij Martine, de aantrekkelijke, 37-jarige, vrouw, nog wel waard is. Dit is een probleem waar hoogstwaarschijnlijk elke vrijgezel rond die leeftijd mee zit, mede dankzij de houding van deze maatschappij tegenover ouderdom.

Recensie

Van Gerda van de Haar

De grote herkenbaarheid, waar Gerda over spreekt, is inderdaad algemeen voor van der Meers werk. Ook de situatie van Lucas Vlieger. Niemand heeft een soortgelijke enveloppe door de brievenbus gekregen, maar iedereen is op zijn manier onzeker aan het begin van een relatie. Zijn situatie is waarschijnlijk het meest herkenbaar voor mannen (en vrouwen) uit zijn leeftijdsgroep, maar komt in soortgelijke vorm natuurlijk ook voor in andere leeftijdscategorieën. "Vindt mijn vriend (19) me niet te jong?", zou een meisje van 14 zich kunnen afvragen. De onzekerheid op zichzelf is een zeer herkenbaar gevoel.

Ook in *Zo is hij* komt de "hartelijkheid en warmte" naar voren. Zo heeft Lucas een hele goede band met zijn buurjongetjes, die altijd welkom zijn bij hem thuis, met zijn schoonmaakster, die hem dan ook meteen laat aanschuiven bij haar 'feestje', en met de caissière van de buurtsuper. Wanneer zij in het ziekenhuis ligt, stuurt Lucas haar een bloemetje en een kaartje en informeert hij belangstellend naar haar welzijn bij haar man.

Het "dwarse van de verwerkelijkte fantasieën" heb ik ook opgemerkt bij de rol van de schrijfster in deze roman. Ik vind haar eerder iets afdoen aan het verhaal, dan iets toevoegen. Het maakt het verhaal namelijk ineens een stuk ongeloofwaardiger en minder aannemelijk.

Ik denk dat ook in deze roman een moraal te vinden is. Wat Lucas namelijk merkt is dat hij Het Oordeel niet in zijn schoot geworpen heeft gekregen, maar de uitslag tóch te weten is gekomen. De moraal zou dan ook kunnen zijn dat je een hoop kunt bereiken, maar er wel even moeite voor moet doen. Niet alles wat je wenst komt zomaar aangevlogen, maar met een beetje moeite kun je het toch bezitten; zoals de zelfkennis die Lucas wenste.

Lucas wilde wijzer worden over zichzelf en heeft een aantal fouten gemaakt uit angst de kennis niet meer te kunnen bemachtigen. Dit gebeurde op momenten dat de enveloppe 'bedreigd' werd. Het slaan van zijn buurjongen, het inbreken in de loods en het grof behandelen van de dikke mevrouw in de trein (en vervolgens het trekken aan de noodrem) zijn totaal geen handelingen die bij Lucas' karakter passen. Hij handelt echter uit verdediging van de kennis: hij maakt moedwillige fouten om wijzer te kunnen worden.

Het sterke van de karakters in van der Meers' boeken is dat ze allemaal hun eigen probleem overwinnen. Lucas heeft het idee dat hij niet voldoende zelfkennis heeft, maar stelt zichzelf uiteindelijk wel in staat om zijn eigen Oordeel te schrijven. In dat opzicht is dus ook hij een sterk karakter.

Leesverslag *Zo is hij* (Vonne van der Meer)

Monique Vulto

© havovwo.nl (juni 2003)

In de laatste alinea spreekt Gerda van “het einde van die roman”. Het is niet geheel duidelijk over welk einde zij het heeft, maar aangezien het als “onwezenlijk” wordt beschouwd zal dit de onthulling van het geheim van de schrijfster betreffen. Gerda noemt het nu “een sterke grap” en een “functioneel verwerkt cliché”. Dit is opvallend, omdat zij eerder heeft gesproken over “dwarse fantasieën” en ik deze ontknoping als zo’n fantasie heb ervaren.

Tot slot het woordje “dat” in de laatste zin. Ik denk niet dat de mannelijke hoofdpersoon *Zo is hij* tot van der Meers’ interessantste verhaal heeft gemaakt. Ik weet niet wat dat dan wél was, omdat *Zo is hij* het enige boek uit haar oeuvre is dat ik heb gelezen. Óf dit haar interessantste verhaal (tot nu toe) is geweest zou ik dan ook niet uit eigen ervaring kunnen zeggen.

Naoorlogse maatschappij.

Het boek heeft geen relatie met maatschappelijke kwesties die rond de jaren ’90 speelden. Het is geen verhaal dat gaat over een recent of periodekenmerkend probleem. Het probleem van ouderdom is van alle tijden; teruggaand tot de periode, waarin ouderdom werd “aanbeden”. Het verhaal staat dus los van de tijd waarin het boek geschreven is.

Mijn mening.

Het alledaagse uit de anekdotes, die Vonne van der Meer gebruikt voor haar verhalen, wordt erg interessant door het verhaal dat van der Meer eromheen maakt, het oog voor details en het natuurgetrouw beschrijven van de gedachten van de personages.

Ik vond het boek over het algemeen gezien leuk om te lezen. Het ene deel was wat sterker en geloofwaardiger dan het andere, maar de fantasievolle delen zijn ook wel weer kenmerkend voor de van der Meer stijl; en wat dat betreft dus eigenlijk onmisbaar.

De beschrijvingsopdracht verliep naar wens al merkte ik dat ik in mijn persoonlijke reactie beduidend minder punten had om over te schrijven. Dit zou er op kunnen duiden dat ik het boek er zowel positief als negatief niet echt vind uitspringen. Geen opvallend taalgebruik, geen opvallend personage. De cyclische opbouw, maakt, voor mij, echter een hoop goed.

De verdiepingsopdracht verliep een stuk moeizamer. Er was bijvoorbeeld geen enkele recensie te vinden die uitsluitend over *Zo is hij* ging. Vandaar mijn keuze voor een behandeling van haar gehele oeuvre en het van daaruit selecteren van relevante passages.

Verder merkte ik dat het boek geen links had met de maatschappij van die tijd en vond ik enkele opdrachten zo vaag omschreven, dat ik niet goed wist wat ik ermee moest. Ik hoop echter dat het uiteindelijke resultaat tóch de beoogde inhoud bevat, zodat ook dit verslag naar tevredenheid is afgesloten.

Ik denk dat *Zo is hij* niet het meest geschikte boek voor deze module is geweest, maar desalniettemin nodigt het mij uit om meer van Vonne van der Meer te gaan lezen.